

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ผ้าเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ของการดำรงชีพของมนุษย์ นอกเหนือจากอาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค มีหลักฐานว่ามนุษย์รู้จักนำเส้นใยมาทอเป็นเครื่องนุ่งห่มตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เนื่องจากคนสมัยโบราณส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งในยามว่างจากการทำไร่ทำนา ผู้หญิงจะทอผ้า ส่วนผู้ชายตีเหล็ก การทอผ้าเป็นงานที่ต้องอาศัยความอดทน และความขยัน เพื่อให้ได้ผืนผ้ามาใช้สอยตามต้องการ

ผ้าไทยเป็นผ้าที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีความงดงาม และมีคุณค่าทางศิลปกรรม โดยผืนผ้าอาจมีลักษณะเหมือนกันหรือต่างกันตามแต่ละท้องถิ่นทั่วภูมิภาคของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของลวดลาย สี สัน เนื้อผ้า และรูปแบบ (ณัฐประภา, 2541: 12) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ทอในการถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญ จินตนาการ และภูมิปัญญาดั้งเดิมของบรรพบุรุษลงบนผืนผ้า

ในยุคที่ผ้าไทยก้าวสู่ความเป็นสากลโลก ทำให้ไม่มีการจำกัดขอบเขตของการใช้ผ้าไทยอีกต่อไป ไม่ว่าจะเป็นแนวแฟชั่นแบบไหนก็สามารถนำผ้าไทยมาประยุกต์ดัดแปลงเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าไทยได้ตามความต้องการของผู้บริโภค จากสถิติการส่งออกสิ่งทอของไทยปี 2547 ทำให้ทราบว่าผลิตภัณฑ์ผ้าไทยประเภทผ้าคลุมไหล่ และผ้าพันคอ มีการส่งออกถึง 5.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Information and Communication Technology Center with Cooperation of The Customs Department, 2004) เพื่อให้ทราบทิศทางในการคิดผลิตสินค้าได้ตรงกับแนวทางของตลาด สินค้าที่ผลิตจึงมีรูปแบบที่ไม่จำเจ เพราะความแปลกใหม่ในตัวผลิตภัณฑ์ คือตัวการสำคัญในการดึงดูดให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องควบคู่กับการพัฒนาคน ซึ่งหนทางที่ดี คือ การให้การศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ ในการจัดการศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยพิจารณาความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีสถาบันการศึกษาในสังกัดจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ลึกและกว้าง เพื่อให้ปฏิบัติงานได้จริง ดังเช่น การเรียนการสอนทางด้านคหกรรมศาสตร์ เนื่องจากคหกรรมศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งที่มุ่งเน้นในการพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้วิชาการและวิชาชีพ โดยนำวิทยาศาสตร์และศิลปะมาประยุกต์กับทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ประเชิญ, 2537: 67) ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ โดย สุพัตรา (2532: 4-11) ได้กล่าวถึงบทบาทครูไว้ว่า “...ครูต้องช่วยพัฒนาเยาวชน เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ช่วยพัฒนาชุมชน นำชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย...” นอกจากนี้ เสาวพร (2538: 158) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูคหกรรมศาสตร์ว่า เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ สอนหนังสือ และทำงานวิจัย อีกทั้งมีส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพครอบครัวและสังคม ให้บริการชุมชน ช่วยปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการจัดการทรัพยากร

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้จัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ครูคหกรรมศาสตร์ต้องมีความรู้ที่ถูกต้อง มองไปในอนาคต มองให้เห็นว่างานทางคหกรรมศาสตร์สามารถแก้ปัญหาสังคม และสามารถรักษาคุณค่าการคิดแบบภูมิปัญญาดั้งเดิม (วิชัย, 2543: 3) ฉะนั้นครูคหกรรมศาสตร์จึงมีบทบาทในการให้ความรู้ จุดประกายความคิด ส่งเสริมและอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ผ้าไทย นำมากำหนดในหลักสูตร หรือจัดอบรมวิชาชีพ ตลอดทั้งให้ความร่วมมือกับรัฐบาลและเอกชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ผ้าไทย เพื่อให้เล็งเห็นคุณค่าและร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย ดังนั้น จึงควรศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าไทยของครูคหกรรมศาสตร์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งนี้ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้สถานศึกษานำไปจัดการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางไปควบคุมผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานของครูคหกรรมศาสตร์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าไทยของครูคหกรรมศาสตร์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานกับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าไทยของครูคหกรรมศาสตร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาคาดว่าจะได้ประโยชน์ดังนี้ คือ

1. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหาในหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน
2. เป็นแนวทางให้ผู้ผลิตได้ปรับปรุง รูปแบบ ลวดลาย สี สัน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ผ้าไทย
3. เป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชนใช้เป็นแนวทางในการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ผ้าไทย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าไทยของครูคหกรรมศาสตร์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยศึกษาผลิตภัณฑ์ผ้าไทย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเสื้อผ้า กลุ่มเครื่องประกอบการแต่งกาย และกลุ่มของขวัญ-ของที่ระลึก

นิยามศัพท์

“ความคิดเห็น” หมายถึง การแสดงออกทางความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าไทย ในด้านรูปแบบ สี สัน ลวดลาย และคุณภาพ

“ครูคหกรรมศาสตร์” หมายถึง ผู้ที่สอนในคณะคหกรรมศาสตร์ แบ่งเป็น สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ สาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย และสาขาวิชาพัฒนาการครอบครัวและเด็ก

“ผลิตภัณฑ์ผ้าไทย” หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าพื้นเมืองของไทย ซึ่งเกิดจากการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความประณีต สวยงาม มีคุณค่าทางประโยชน์ใช้สอย

“ผลิตภัณฑ์ผ้าไทยกลุ่มเสื้อผ้า” หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าไทยประเภท เสื้อผ้าสำเร็จรูป ได้แก่ เสื้อ กางเกง และกระโปรง

“ผลิตภัณฑ์ผ้าไทยกลุ่มเครื่องประกอบการแต่งกาย” หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าไทย จำพวก ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ และผ้าพันตัว

“ผลิตภัณฑ์ผ้าไทยกลุ่มของขวัญ-ของที่ระลึก” หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าไทยจำพวก กระเป๋าใส่เหรียญ ที่ใส่กระดาษทิชชู และซองใส่โทรศัพท์มือถือ